

- низька ефективність національного механізму утвердження гендерної рівності.

Сучасне українське жіноцтво повинно усвідомлювати себе як активну складову суспільства та повноправного суб'єкта соціально-економічного реформування й розбудови держави. У зв'язку із цим на сьогодні є актуальною проблема підвищення суспільно-політичної активності жінок та їхнього соціального статусу, що передбачає більш широке залучення жіноцтва у сферу прийняття управлінських рішень.

Підсумовуючи, слід зазначити, що нам всім – і державним структурам, і громадським організаціям, і викладачам, і студентській молоді є над чим працювати.

Пузирний В. Ф.,

доцент, доктор юридичних наук,
професор кафедри трудового права, адміністративного права та процесу,
Чернігівський національний технологічний університет

ЩОДО РІВНОСТІ ЧОЛОВІКІВ ТА ЖІНОК У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Упродовж багатомісячної історії нашої держави жінка долала правову нерівність у всіх сферах її життя. Зараз в Україні на конституційному рівні проголошено принцип рівноправності жінки і чоловіка. Галузеве законодавство цей принцип конкретизує. Проте, як засвідчує юридична практика, у певних актах цей принцип не встановлено належним чином або не передбачено юридичних засобів його забезпечення, що обертається порушенням прав людини певної статі.

Проблему рівності статей наука сформулювала як проблему гендерної рівності. Її актуальність дедалі зростає, а вирішення потребує значного наукового потенціалу та комплексного впровадження нових гендерних підходів у різноманітних сферах життя.

Українські вчені активно долучилися до Програми ПРООН “Сприяння гендерній рівності”. Т. Мельник, Н. Болотіною, І. Котюком та О. Костенко було проведено гендерну експертизу окремих галузей українського законодавства та розроблено методологічні та методичні основи такої експертизи. Зокрема, Н. Б. Болотіна, в питанні забезпечення рівності прав працівників – чоловіка і жінки звертає увагу на необхідність переглянути розділ “Праця жінок” у Кодексі законів про працю України, у напрямі його відповідності до сучасного розуміння гендерного паритету [1, с. 158].

Статистика свідчить, що середньомісячна заробітна плата жінок, як правило, більш як на чверть поступається перед заробітком чоловіків. Така тенденція має місце навіть у традиційно “жіночих” галузях, скажімо в системі освіти. Жінок удвічі більше, ніж чоловіків, зайнято малокваліфікованою працею, хоча за рівнем освіти вони попереду чоловіків. Нині в більшості галузей виробництва відсутні обмеження для заборони використання праці жінок. Вони працюють нарівні з чоловіками, для них встановлена рівна з чоловіками тривалість робочого дня, визначені однакові норми, розцінки, але жінки стають, як правило, першими жертвами безробіття. Керівникам підприємств у багатьох випадках економічно вигідно зберігати робочі місця за чоловіками.

Ми повністю поділяємо думку В.М. Андріїва, який, аналізуючи становище жінок на ринку праці, дійшов висновку, що риси, які відрізняють соціальну поведінку чоловіків та жінок, продовжують визначати ставлення до жінок на роботі [2, с. 177].

Отже, завданням особливого правового захисту жінок є ліквідація дискримінації жінок, яка ще зустрічається у буденній практиці українського суспільства. Це повинно відбуватись шляхом створення рівних умов для розвитку особистості, для самореалізації індивіда без огляду на його статеву належність.

Як уже зазначалось, відповідно до ст. 49 Конституції України [3] кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Охорона здоров'я жінок сьогодні є гарантією здорового покоління у майбутньому. Для охорони здоров'я жінок необхідні розроблення і впровадження сучасних медичних технологій, нових методів підтримання

здорового способу життя, проведення профілактичних епідеміологічних та медичних досліджень. Все це вимагає спочатку правового регулювання та правових гарантій, а в цілому - особливого правового захисту охорони здоров'я жінок.

Одним із завдань особливого правового захисту є підвищення правової обізнаності жінок стосовно їх власних прав. Згідно зі ст. 57 Конституції України кожному гарантується право знати свої права та обов'язки. Знання прав дозволяє жінці мати, користуватися та розпоряджатися матеріальними і соціальними благами і цінностями, основними свободами. Знання своїх власних прав є важливою передумовою правомірної поведінки і розвитку суспільної активності. Не знати свої права не вигідно. Знання прав є основою правильної поведінки при їх реалізації.

Необхідно якомога більше проводити роз'яснювальну діяльність стосовно прав і свобод жінок, зокрема, роз'яснення пільг, переваг, гарантій трудової діяльності, способів захисту порушених прав тощо. В діяльності велику роль повинні відігравати засоби масової інформації. Жінка, котра знає свої власні права, буде сміливіше ними користуватись та захищати їх.

За даними статистики близько 50 відсотків безробітних – представниці жіночої статі. Це, звичайно, негативна тенденція, яку слід долати різними шляхами, в тому числі і шляхом правового захисту жінок. Дійсно, більшість роботодавців переважно беруть на роботу чоловіків, ніж жінок. Це пояснюється фізіологічними особливостями жіночого організму та функцією материнства, яку вони виконують. На нашу думку, слід внести такі зміни до трудового законодавства України, які б змінили цю тенденцію. Це можна зробити шляхом надання певних пільг та переваг роботодавцю (щадящий режим оподаткування, заохочення підприємств, які використовують переважно жіночу працю тощо), який використовує найману працю жінок на рівні з чоловічою працею. В свою чергу, це і буде сприяти скороченню та попередженню безробіття серед жінок.

Одним із завдань держави є створення умов, аби жінки в Україні мали всі можливості проявити свої здібності та починання. В цьому плані велику роль повинні відігравати жіночі громадські організації. Нині в Україні існує понад 70 недержавних жіночих об'єднань. Найбільш впливові це: Союз Українок

України, Всеукраїнська організація “Жіноча Громада”, Спілка багатодітних матерів, Спілка жінок України, Всеукраїнська Ліга українських жінок та інші.

Теоретично впровадження ринкових відносин сприяє зростанню активності жінок, їх намаганням стати суб’єктами соціально-економічного життя. Їх суспільно-політична активність може реалізуватися, значною мірою, через участь у діяльності громадських організацій та масових об’єднань.

Треба зазначити, що більшість жіночих організацій України намагаються проводити спільні дії заради залучення жінок до управління справами суспільства й держави, розвитку нового політичного та економічного мислення, подолання в суспільстві стереотипів, що підтримують дискримінацію жінок. Слід виходити з того, що жінки стануть активними учасниками соціально-економічних процесів лише за умови, коли держава і суспільство в цілому будуть намагатися вирішувати конкретні проблеми жіноцтва.

Список використаних джерел

1. Болотіна Н. Б. Гендерний розвиток і соціальне право України: концептуальні засади. // Рівність жінок і чоловіків в Україні: правові аспекти: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (20-21 листопада 2000 року) . – Київ, 2000. - С. 151-161.
2. Андріїв В. М. Жінки і ринок праці: деякі гендерні аспекти. // Рівність жінок і чоловіків в Україні: правові аспекти: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (20-21 листопада 2000 року) . – Київ, 2000. - С. 174-177
3. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141.

Соломенна Т. В.,

доцент, кандидат історичних наук,

доцент кафедри всесвітньої історії,

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОСТУП УКРАЇНИ: ГЕНДЕРНИЙ ВИМІР

Обраний Україною шлях до Європи має бути успішно подоланий вирішенням не лише політичних та економічних, а й соціальних питань, які становлять базові характеристики європейського суспільства. Питання